

3. szám.

Budapest, 1874.

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Megsült végrendelet.

(Folytatás.)

III.

Vásott az öreg ember, annál nagyobb nőtt a fiatalja, s eljött az idő, hogy a fiu legénysorba került, a lány pedig olyan virággá fejlődött, hogy a látásáért még a veszsző-kerítést is meglyukgatták a legények.

Hej, pedig a fiu mindig foltozgatta a kerítést, nem elégedvén meg annyival, hogy ő a lányt színről színre látja, vele egy tából eszik; még azt sem akarta, hogy más a kerítés közül nézzen rá, mintha biz annyival neki kevesebb megnéznivalója maradna.

Az asszony fölnevelvén a gyermekeket, lobbot vetett benne a nagy irigység, hátha még majd osztozni is akarnának véle, azért elővette azt az asszonyeszközt, mivel enni is lehet, beszélni is, becsületet rágni, hirt hordani, s ha rákerül: szurkálni is, — tudni illik a nyelvet, hátha odább lehetne kergetni a két felnőtt árvát

A fiunak azt mondja az asszony, mikor a zsákokat berakatta a tornáczból a kamarába:

— Na, te kamasz, — látom, a zsákok is

elbirod, elmehetnél ám már szerencsét próbálni.

— Gondolja nénémasszony? — kérdi a gyerek, igen természetesnek találva, hogy örökké nem marad a háznál; csak hogy a mennyi dolog volt az ilyen háznál, szégyenlő olyankor elkiváncozni, mikor nincsen, a ki jobban megtegye.

— Én már régen gondoltam; de neked, úgy látom, nem igen jut eszedbe.

— De eleresztene-e bátyám uram.

— Csak nem várod, hogy úgy dobjon ki, ha már eddig tartott! — jegyzi meg az asszony. — Azt gondolja az öreg, hogy majd csak magadnak is lesz egy kis sütnivalód.

— No, akkor még ma elkéredzem, asszonyonéném! — mondja a fiu, még mindig igen természetesnek találva a dolgot, míg az asszony a lisztet szítálva, ugyan megörült, hogy az egyiket ily könnyen meglódíthatta, s örömeiben a két tenyerében szédelgő szitát úgy összevisszarázta, hogy a két tenyér között csattogva járt, s mikor a fiu kiment a kamarából, nagy kajánsággal mondja:

— Na, ezt kinéztem a házból; hanem hadd jöjjön a másik.

Az sem késett; valami dolog a kamarába kergette, s az asszony a sütésről huzakodván elő, czélozgatni kezdett:

— Na, egy kis főzést, egy kis sütet valahogy csak a fejedbe vertem, — már most ha maholnap szolgálni mégy valakihez, az nem bujtatja az ördögöt abba, kitől sütni és főzni megtanultál.

— Az Isten áldja meg, kedves asszony-néném, — köszöni a leány.

— Nincs mit, édes lányom, — teszi hozzá gunnyal, — azt gondoltam, ha már ilyen házhoz kerültél, tanítsalak valamire, szegény leánynak ez lesz a kenyerere, — már most bizvást eleresztelek, a mikor eszedbe jutna az elmenetel innét.

S ekkor várta, hogy a leány megértsen valamit.

— Eddig nem mertem volna elkéredzeni kedves nénémasszony; nehogy azt mondják, hogy csak föl akartam ruházkodni, meg hogy egy kis tudományt szedjek magamba, azután mindjárt az ajtókilincsre fussak.

— No, — eddig okosan gondoltad; hanem mi sem szerettük volna, hogy azt mondják: idő előtt akarunk kidobni, — vagy hogy örökké itt akarunk tartani, hogy nekünk dolgozzál; — okoskodik ravaszul az asszony, — hanem most már ne álljuk el a szerencsédet, most már van, mivel megindulj.

— Jól mondja, kedves nénémasszony, — mondja a leány elérzékenyülve, — s ha majd megjön urambátyám, megköszönöm irántami sok jóvoltát, s elmegyek szolgálni.

— Ezt is kinéztem! — dörmög az asszony magában, s elképzelte, minő boldog lesz ő, ha majd senki sem leszen láb alatt, — csak hogy így kikerült a dolog.

Az öreg azonban tünődött, hogy a két gyermekkel csak megvolt, míg kicsinyek voltak, de most mitevő legyen velök, midőn már felnöttek?

Elválaszsa őket? Ezt nem szerette volna, egy másik gondolat pedig nem függ épen tőle.

De szeretik-e egymást? azt kéne megtudni.

IV.

A két árva néhány órai gondolkodás után kibékült az elválás eszméjével, — csak

az elválás is megtörtént volna már; mert hiában, a foghuzás sem azért kínos, mert az embernek egy fájós foggal kevesebb lesz; de mert a hozzákészülés tart szerfölött soká.

A legény föl akarván osztani a fájdalmat, legelőször a leánytól akart elbucszni, s a mint a kútnál meregette a lány a vizet a teheneknek, odament segíteni, mert a mint megjegyzi:

— Ugy sem igen sokáig meregetek én e kútból, Sári, hadd segíték neked!

— Bizony Isten, ked úgy beszél, mintha ked menne el, — okoskodik a lány, — pedig én megyek el.

— Nem tudom, hova menne ked, mikor annyi a dolog a háznál, hogy egy emberre két ember munkája marad, — ha csak azt nem akarja ked, hogy szegény öreg bátyánk maga is a zsák alá álljon.

— Nem értesz te ahhoz, Sári, — mondja a legény, — csak nem kívánhatom, hogy örökös kenyeret adjanak.

— Hát én feledjem magamat az öreg nyakán? — kérdi a lány, — bizony még azt találnák mondani, hogy telhetetlen vagyok, s nem érem be az eddigi jóval.

— Van igazad, — mondja a legény, — de ha mindketten fölkerelkedünk egyszerre, ki dolgozik a háznál? Azt gondold, hogy a fogadott eseléd elvégzi a mi dolgunkat?

— No hát akkor ked még maradjon egy ideig.

— Az nem lehet, Sári; én férfi vagyok, nekem előbb kell mozdulnom, — aztán meg értem én, a mit értek (gondol az asszony czélzására), nem kell az embernek mindig a legutolsó szót is megvárni.

— Nincsen kednek igaza, — véli a lány, — szolgálot könnyebben kaphatnak; de férfieseléd, már a melyik jóra valóbb, nem mindennap botlik be a házhoz; de meglássa ked, én leány vagyok, egyszer is elég, ha megpirítják az embert, nem hogy még a másodszerit is megkívánja.

— Sári! . . . — tudakozza a legény, — valld meg igazán, a magad esztől beszélsz így? —

— Hát kedre épen ma érett rá az elmenetel, mikor én is el akarok menni? —

— Te, — tünődik a legény, — a mint én észreveszem, minket itt valaki hátulról nagyon tol kifelé. —

— Szólt kednek valaki? —

— Azt tartom, neked is az szólt, a ki nekem. —

— Na, ugy nem tartóztatom kedet; hanem én is megyek, bár keserves lesz nekem az elindulás. —

— Most már átlátok a szitán, — mondja a legény, — azért az Isten áldjon meg, Sári. —

— Ne bucsuzzék ked; mert most mindjárt ríva fakadok, pedig aztán nem akarom, hogy annak vélje az asszony, mintha vissza akarnám magamat koldulni. —

— No hát nem bucsuzom, — rá érünk, majd ha együtt megyünk a nagy ország-
uton. —

— Hová akartok menni? — szól közbe az öreg a kerítés mellől, honnét az egész párbeszédet végig hallgatta, s a beszédből gyanítva mindent, még azt is, hogy e két árva nem búsulna, ha ítéletnapig egy udvarra zárnák, a közbeszólással végét vetette a beszélgetésnek, és hogy feleletet ne is mondjanak, hozzáteszi: „Azért vettelek ide titeket, hogy az egész falu azt locsogja, miként szórtalak ki titeket?”

A fiatalok meg is ijedtek, meg is örültek, s a közös gondolatban annyira elfeledkeztek, hogy még kezét is szorítottak, a gazda pedig bement a szobába, hol a huga régen várta, hogy a mint hite szerint sikerült a két csapás, a harmadik ütésre elvégezhesse a dolgot, és szinte gyönyörködék, mily szépen kisöpri ő a házat, sőt még egy sült libát is ígért magának, meg a jegyzőnek, ki néhány évi özvegyességében gyakrabban átjárván, egy kis rétesvégre, hideg kolbászra vagy sonkaesontra szívesen megmarasztatta magát, s ekközben mindketten gondoltak valamit, a mit özvegy ember és özvegy asszony könnyen gondolhat, ha az egyiknek egy kis titulára fáj a foga, a másiknak pedig egy kis maradék lud-
husra.

Annyira mentek a gondolatokban, hogy már egymásnak gondolatját is kitalálták; hanem annyi eszök volt, hogy az akadályokat meglátva, el ne hirtelenkedjék a dolgot.

Az öregem nem látszék meg sötétben a méreg, különben nem szólt volna az asszony; de az eddigi siker ugy meglódította, hogy most már a gyertyagyujtást sem várta be,

hanem mindjárt a sötétben készen akart lenni, — azért asszonyszokás szerint néhányat köhintvén, mintha ez volna az izenetje annak, a mi jöni fog, rászánta magát a bekezdésre, ilyenképen, a mint következik:

— Nem is gondolja kend, hogy mit mondok?

— Talán bizony férjhez akar menni?

— Megy ám a kend sütnivalója, — felel rá az asszony, — hanem elmegy más.

— No csak beszéld el, — mondja a gazda. — Már látom, nem bírod megvárni, míg gyertyát gyujtatok; hadd hallom hát, ki akar elmenni?

— Ez a Pista gyerek már nem maradhat, aszongya, elég jóvoltával élt kendnek . . .

— De majd én leszek helyette béres? — vagy mást fogadjak? Nem mindegy: ő vagy más?

— Ez még hagyján, — mondja a nő, — én is vénségemre nyuljak minden apró dologhoz, — mert az a lány is megbódult ám, az is el akar menni.

— Az sem fog elmenni, — állítja az öreg, — nem ugy loptam őket; tehát én parancsolok nekik.

— De csak nem akarja ked gátolni, ha szerencsét akarnak próbálni?

— Akkor voltak szerencsét próbálni, mikor a falu házánál egymagamuak kellettetek csak, — s meg a milyen dolguk van nálam, elég jó szerencsések; azért itt maradnak, punktum! (Vége követk.)

Magyar leány.

Lelkém minden érzelmével
Magyar leány vagyok én;
Bérczek, völgyek szép hazája
Nevelt, ápolt kebelém.

Szent oltárán nagy tettekkel
Bárha nem is áldozom:
A mi szép, jó, lelkesülten
Szeretem és pártolom.

Este, reggel, hő szívemnek
Égbe szálló imája:
Népeinek boldogságot,
Áldást kér a hazára.

Rajka Teréz.

A boróka-fa.

— Mese. —

Réges-régen, tán ezer esztendeje már, élt valahol egy igen gazdag uriember, annak szép és jó felesége volt; nagyon is szerették egymást, s mindenök volt, a mit kívántak, csak éppen az nem, a mit legjobban szerettek volna, — nem voltak gyermekeik. Az asszony éjjel-nappal imázott és sokat sirt, csakhogy az Isten legalább egy gyermekkel boldogítaná őt; de bizony mindhiába.

— Hanem a házuk előtti udvarban volt egy boróka-fa (gyalog-fenyő, némely vidéken, Felső-Magyarországon borókának nevezik ezt), mely nem is úgy nőtt, mint fajtársainak szokása, melyek mindjárt a tövüknél ágakat hajtának s inkább szélesre mint magasra nőnek, de úgy emelkedék ez, mintha ő nem is gyalog-, hanem a legszebb erdei fenyő lenne, s télen oly szép volt őt nézni, midőn barnás-zöld tülevelei közt a kék zománcczos kövér, jószagu fekete bogyók a ráhullott hóból kikandikáltak.

Az asszony nagyon szerette ezen fát, s télen is meg-meglátogatta. Egyszer almát evett alatta, s a mint az almát hámozta, megvágta az ujját s néhány véresepp a fris hóra esett.

— Oh, — sohajta a szép asszony, midőn a vére nézett, — bár csak egyetlen gyermekem lenne, olyan fehér mint ez a hó, oly piros mint ez a vér, s olyan fekete szemű mint ez a fenyőmag!

S a mint ezt kimondta, szive olyan könnyű lett, s úgy esett neki, mintha ohajtása beteljesülne, s derült arczzal ment vissza a házba. És egy hónap elmúlt s a hó elolvadt, s még egy; akkor zöldülni kezdett a kert, s megint elmúlt egy hónap, akkor a virágok kibujtak a földből, s a negyedik hónapban feléledtek a fák, meglombosodtak és a madarak daloltak, hogy csak úgy viszhangzott, és a virágok lehullottak a fákról.

Midőn ismét elmúlt egy hónap, a nő megint a boróka-fa alatt állt, mely oly kellemes illatot terjesztett, s a szép asszony szive örvendett a gyönyörű szép nyári időnek, s ezentul mindennap eljárt a borókafához s nézte annak zöld bogyóit, hogyan nőnek és kékülnek, — s midőn már nagyok és feketék voltak, szedett belőle és megette;

de akkor beteg lett és szomorú, magához hitta férjét és sirva mondá:

— Ha meghalok, temess el engem a borókafa alá!

Férje megígérte ezt neki, s nemsokára megint egészséges lett, s kis idő múlva forró kívánsága teljesült, — az ég megáldá őt gyermekkel, olyan fehér volt az mint a hó, olyan piros mint a vér, szeme pedig oly kékes-fekete mint a boróka-bogyó, s midőn az anya meglátta, annyira örvendett, hogy belehalt.

Férje ezüstös koporsóba tétette s a borókafa alá temette őt s oly keservesen sirt — sirt, hogy szive majd megszakadt; egy idő múlva azonban kevesebbet sirt, s midőn már eleget sirt vala, felhagyott vele, — s egy idő múlva más feleséget vett.

A második nejének egy leánya született; az első nejétől való fiú volt, oly piros mint a vér, s oly fehér mint a hó, szemei feketék mint a boróka-bogyó.

Ha az asszony kis leányára nézett, úgy örült a szive, olyan nagyon szerette őt, olyan nagyon, hogy az egész világ kincseit kívánta számára, de ha a kis fiura nézett, akkor szive elfordult, s azt gondoló, hogy mindenütt utjában áll, s azon törte fejét, hogyan szerezhetné ő meg férje minden vagyonát az ő leánya számára, s minél többet gondolkodék rajta, annál inkább kezdé a kis fiut gyűlölni, s egyik sarokból a másikba lökdöste őt, itt ütötte, amott taszította, öklözte, úgy hogy a szegény fiú folytonos remegésben élt, s midőn hazajött az iskolából, helyet sem talált, a hová békével leülhetett volna.

A mostoha egyszer bement az éléskamrába, s kis leánya utána jött s mondá:

— Anyám, adj nekem egy almát!

— Igen, gyermekem, — mondá az anya, s szép piros almát adott neki a nagy ládából; ezen ládának pedig nehéz, vastag födele volt, éles vas zárral.

— Anyám, — szóla a kis leány, — hát fivérem nem kap almát?

Az asszony erre megboszankodék, de csak annyit mondott:

— Igen, majd ha eljön az iskolából! — s látván az ablakon, hogy éppen haza jön, éppen úgy volt, mintha a gonosz megszállná

öt s gyorsan elvette az almát kis leányától, visszadobta azt a ládába s mondá:

— Majd te is csak akkor kapsz almát, mikor a bátyád.

Ezzel becsapta a ládát s a kis fiu éppen bejött az ajtón, és a gonosz sugallá a mostohának, hogy öt nyájasan szólítsa meg:

— Fiacskám, akarsz-e almát? — de a mellett oly furcsán nézett rá.

— Anyám, — mondá a kis fiu, — miért nézesz rám oly furcsa szemekkel? — kérlek hát, adj nekem egy almát.

— Jer ide, s válaszs magadnak olyat, a milyent szeretsz, — mondá s felemelte a láda fedelét. De midőn a kis fiu a ládába hajolt, akkor becsapta a födelet, úgy hogy a fejét elvágta, mely a piros almákra esett. De a mostoha most megijedt, borzadály futott végig tagjain s gondolá:

— Hogyan mentsem ki magam férjem előtt!

Ezzel szobájába szaladt s kihozott egy szép fehér nyakkendőt, aztán a fiu fejét ismét a nyakára illesztette, s bekötötte a fehér kendővel, úgy hogy semmit sem lehetett látni, a kis fiut pedig egy székre ültette az ajtó elé s piros almát adott kezébe.

Kis idő múlva Marlinka anyjához jött a konyhába, ki a nagy bográcsban vizet forralt.

— Anyám, fivérem ott ül az ajtó előtt, s olyan sápadt; piros almát tart kezében; kértem öt, adja azt nekem, de ő nem felelt, nem is mozdult, úgy hogy szinte félni kezdek tőle!

— Menj oda még egyszer, — mondá az anya, — s kérd az almát, mert az a tied, ő már megette az övét; ha pedig nem akar felelni, akkor üsd nyakon, de csak úgy tréfából.

Marlinka tehát oda ment s mondá:

— Bátyám, add nekem az almát! — de a fiu nem felelt, nem moczczant, s Marlinka nevetve nyakon ütötte öt, s feje azonnal lábaihoz esett. A kis leány erre szörnyen megijedt, sirni és jajgatni kezdett, s anyjához futott, zokogva mondván:

— Leütöttem fivérem fejét! — és sirt-sirt s nem is tudott magához jönni.

— Marlinka, — szóla az anya, — mit míveltél! De most csak hallgass; nehogy va-

laki észrevegye, majd savanyu becsinálnak fogom elkészíteni a testét.

És a mostoha szépen földarabolta a fiut, megtisztította, és savanyu becsináltat főzött belőle, a mit bo c s p o r n a k neveznek. Marlinka mellette állt és sirt, sirt, s könnyei mind a bográcsba hullottak, úgy hogy meg se kellett sózni, a mi benne főtt.

Délben hazajött az apa, s midőn az asztalhoz ültek, kérdé:

— Hol van az én fiam?

Az asszony éppen akkor jött s nagy tállal hozott bo c s p o r n a k, mit az asztalra tett, és Marlinka még mindig sirt s nem tudta könnyeit visszatartani. És az apa újra kérdé:

— Hol van az én fiam?

— Oh elment falura édes anyja nagybátyjához, ott akar egy pár hétig maradni, — felelé az anya.

— De hát miért ment oda, s miért nem búcsuzott el tőlem?

— Olyan nagyon kért, hogy csak ereszem el, mert éppen odavaló fuvarosokkal találkozott, s te bizonyára nem haragszol érte, hiszen ott nagyon jó helyen van.

— Ah, — mondá az apa, — olyan szomorú vagyok; az még sincs rendén, hogy az a fiu bucsu nélkül elment.

Ezzel enni kezdett s mondá:

— Marlinka, miért sírsz te? hiszen fivéred majd visszajön nemsokára! — Ejnye feleség, de jól esik nekem ma, a mit főztél; adj nekem még többet!

S minél többet evett, annál többet kívánt s mondá:

— Csak adj nekem még, én nem tudom mi az, de mintha valami sügná nekem, hogy mindezt meg kell ennem, s neked ne maradjon semmi, mintha ez mind az enyém volna! — és csak evett, evett, a míg az utolsó falatot is megette, a csontokat pedig az asztal alá dobta.

Marlinka ezalatt elment szobájába, kivette szekrényéből a legszebb selyemkendőjét, összeszedte mind a csontokat, belekötötte, kiment az ajtó elé s oly keservesen sirt, hogy szinte véres könnyeket hullatott. Midőn már majdnem agyonsírta magát, elment a boróka-fa alá, letette a csomagot kis bátyja édes anyjának sírjára, s ő is lefeküdt melléje a zöld fübe, s a mint ott feküdt, szive egyszerre megkönnyebbült s nem sirt többé,

és a boróka-fa egyszerre mozogni kezdett s galyai egymás felé hajoltak, mint ha valaki örömeben kezeit összecsapja.

Azután mintha köd emelkednék a fából, s a köd közepén égett valami, fényes, vakító lánggal, s a tűzből egyszerre gyönyörű madár szállt fel magasra a levegőbe, s oly szépen, oly szépen énekelt, a mint még soha madarat énekelni nem hallott senki, s midőn a madár messze elrepült, a boróka-fa megint csak olyan volt, mint máskor, s a kendő, melybe a csontok kötve valának, eltűnt. Marlinka pedig ismét oly könnyen és jól érzé magát, mint ha fivére még élne, s vigan bement a házba és evett.

(Vége köv.)

Ha nap vagy . . .

Ha nap vagy, oh szabadság!
Én sugarad legyek:
Sugár, mely a vadonság
Völgyébe fényt vigyek.

Ha bővülő virág vagy,
Ugy tövised legyek:
A törni nyuló kéztől
Megvédelmezzelek.

Ha angyal vagy, szabadság!
Akkor szárnyad legyek:
Hogy a kerek világon
Vígig röptesselek.

Ha szétterült özön vagy,
Őr ényed hadd legyek:
Ellenséges vitorlák
Sodromba veszszenek.

Ha édes, tiszta lég vagy,
Benned madár legyek:
A földtől égig hangzó
Vig dalolást tegyek.

Ha ragyogó arany vagy,
Aranypor hadd legyek:
É minden kis szememben
Téged viseljelek.

Ha ige vagy, szabadság!
Én sziklafal legyek,

Kit úgy teremte Isten,
Hogy visszazengjelek.

Ha múltó éjálom vagy,
Lehessek én az éj:
Hogy míg szép életed tart,
Mindaddig bennem élj.

Ha felhőszakadás vagy,
Ugy szomjas föld legyek:
Hogy bármiként zuhognál,
Örömmel türjelek.

Ha óriási kard vagy,
Suhintásod legyek,
De oly erős suhintás,
Minő a fürgeteg.

Ha égnek indult fa vagy,
Gyökered hadd legyek:
Hogy még a föld alatt is
Hűn éltethesselek.

S ha egykor alkony lennél
S halálköd lepne meg:
Engedje a Teremtő,
Hogy semmivé legyek!

Vahot Sándor.

A „Metisz“ gőzhajó elsüllyedése.

(Képpel.)

E borzasztó eseményt egy szemtanu eként írja le:

„Aug. 29-én (1872.) 3 óra 15 perczkor Uj-Yorkból a „Metisz“ nevű hajón Providence-ba indultam. A gőzösön Burton kapitány parancsnokolt. Ambár a hullámok már Uj-York kikötőjében is háborogtak és járművünket hevesen dobták erre-arra, mégis minden jól ment másnap reggel 3 óra 15 perczig.

Ekkor az ég elsötétült s iszonyú zápor kezdett alá ömleni. Egyszerre csak szerfölött erős rázkódás zavarta meg az alvók nyugalmát, mintha valami keményen hajónk oldalához ütődött volna; gőzösünkkel egy ismeretlen hajó ütközött össze és annak tetemes sérülést okozott.

A sötétben mindenki fejét vesztve lötöttfutott, és senki sem tudta felismerni a hajó által szenvedett sérülés nagyságát. Annyi

bizonyos, hogy a gözös alig husz percz eltelte alatt, egészen középső fedélzetéig sülyedt a tengerbe. Az utasok, valami 120-an, köztük 40 nő és gyermek, s az 50 emberből álló legénység, ijedten rohantak a felső fedélzetre, a nélkül, hogy a veszély valódi nagyságát sejtették volna. A nők csak éjjeli öltönyükben voltak s rémület fogta el mindnyáját. A jelenet vérfagyasztó volt, és az, ki eroppan veszélyből szerencsésen kimenekülhetett, bizonyára soha sem fogja elfeleldni azt.

Nemsokára mindnyájunkat az ugynevezett „vészfedélzetre“ parancsoltak föl, mert a víz már olyan magasan állt, hogy másutt nem volt maradásunk. A többi utasokkal én is fölmentem. Csak három mentőcsolnakot vettem észre ott, noha négynek kellett volna lenni.

Az egyik esolnak, a mint a vízre bocsátották, felfordult Alig tiz percz mulva, hogy a vészfedélzetre léptünk, ez elvált a hajó derekától s tova úszott, míg a hajó maga menthetlenül elsülyedt.

Ott valánk a viharban uszó fedélzeten, férfiak, nők és gyermekek össze-vissza zsúfolva, mint egy rabszolga-kereskedő hajó alján a szegény rabszolgák, — görcsösen kapaszkodtunk a fődélzet ablakaihoz, míg a hullámok rémitő erővel söpörtek végig azon. Tutajunkat borzasztó romhalmaz vette körül; a „Metisz“ romjai voltak azok s tetemes árukészleteinek imitt-amott úszó maradványai. A férfiak mindent megtettek a nőkért és gyermekekért, s kötelekkel a fődélzethez kötötték őket. A hajótörtek közül sokan ordítottak, mások jajgattak vagy imáztak, és csak kevesen tanusítottak lélekjelenlétet vagy önmegadást.

Még mindig folytonosan szakadt a zápor s a hullámok oly nagy erővel csapkodtak a fődélzetet, hogy ez minden pillanatban elsülyedéssel fenyegetett. Minthogy én ez utóbbi eseményt, tudniillik az elsülyedést kikerülhetlennel tartottam, legokosabbnak hittem jóelőre valami mentőeszköztől gondoskodni. A fedélzetről tehát a vízbe ugrottam, és nagy-nehezen sikerült egy kötélbe kapaszkodnom, mely egy uszó gyapotcsomaghoz volt erősítve; mind a mellett is nem csekély fáradságomba került, míg ujjaimat a kötél és a gyapot-málha

közé dughattam. Most már a kétségbeesés bátorságával ragadtam meg a gyapotköteget, melynek tulsó oldalán szintén egy hajótört, egy öreg úr kapaszkodott meg. Így uszkáltunk ez ingatag jármű mellett, — mert csak mellette és nem rajta úsztunk — tovább egy félóránál, mikor szerencsétlen társam a hideg vízben egészen elzsibbadva, kezéből a kötelet kiszalasztá, s a víz alá merült. Fájdalom, — megmentésére mit sem tehettem.

Én ezután még egy óránál tovább voltam a gyapotköteggel kapaszkodva, s ott uszkáltam a hajófedélzet mellett. Végre a keleti láthatáron halvány fénysugarak jelölték a nap feljövételét, mikor ismét megláthatám ama szerencsétleneket, kik a törékeny fedélzeten a vihar szeszélyére voltak bízva, s kiknek szívzaggató segélykiáltása még a legdühösebb orkánt is túlhangozta.

A hideg víz egészen megmerevíté tagjaimat, s bizonyára én is elsülyedtem volna, ha a fedélzetről ideje-korán észre nem vesznék és kötelet nem bocsátottak volna le érttem, a melyen felkapaszkodhattam. Szerencsénkre a partoktól nem voltunk nagyon messze, úgy hogy azok Watch-Hill közelében imitt-amott már elő is tünedeztek, — s éppen jókor, mert a tutaj annyira túl volt terhelve, hogy minden pillanatban elsülyedhetett.

Ekkor egy hatalmas hullám a fedélzetet hirtelen 60 lábnyi magasra emelte és azután roppant erővel a parthoz vágta, hol már emberek álltak készen segítségünkre. A fődélzet hátsó része a heves zökkenés következtében összezúzódék, s a romok azok közül, kik a fődélzetnek a hullám által történt felemeléskor a vízbe hullottak, többeket agyonütöttek. Körültem is többen sülyedtek a víz alá, magam szintén kegyetlen sérüléseket szenvedtem, de végre mégis szerencsésen partra jutottam.

Másnap a hajótörés szerencsétlen áldozatait a hullámok Watch-Hill-nél partra vetették, ott felszedték őket s az „Ocean-szállodá“-ban, Stonington-ban, kilétök kitudatása végett közszemlére kitették.“

Üveg-áruoló tót.

(Képpel.)

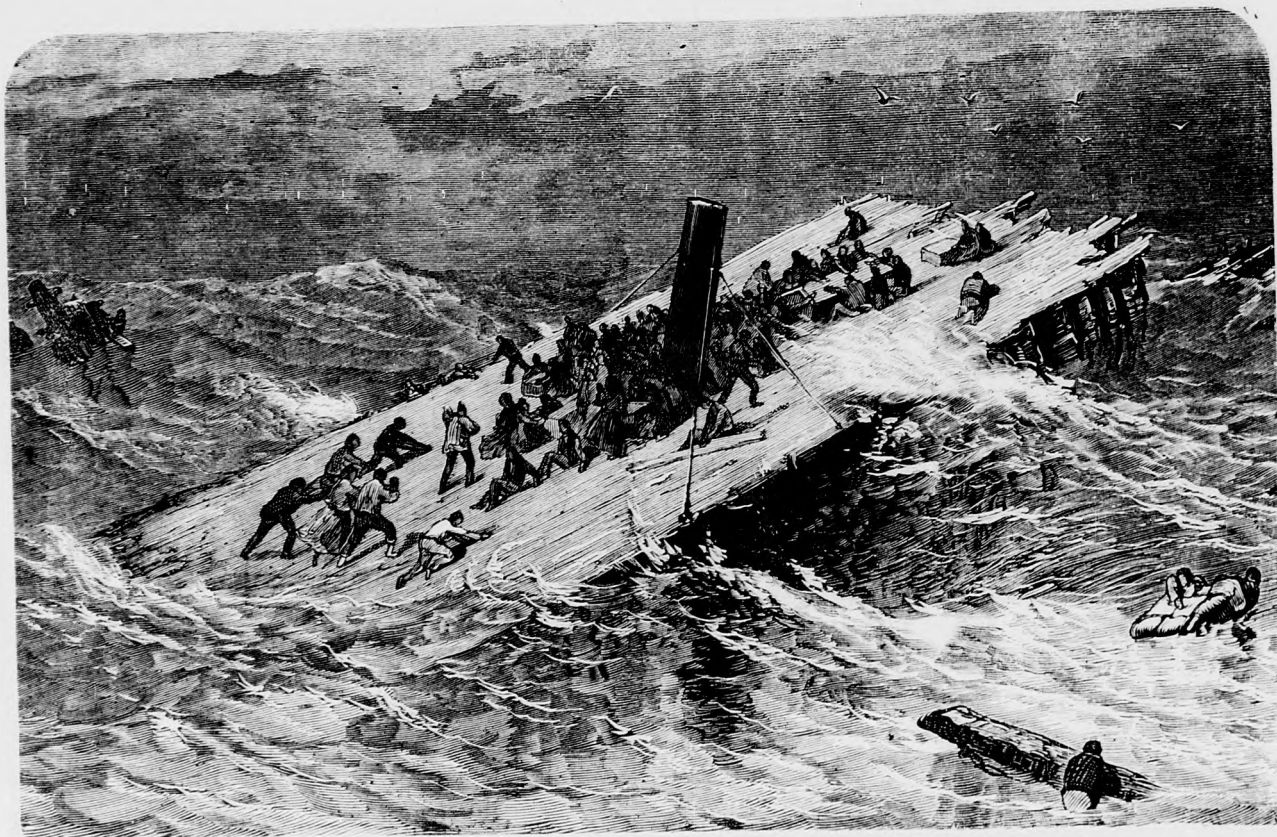
A ki Pestet ismeri, az előtt ismeretes ezen alak is, — jó és rossz időben láthatjuk őt az utczákon, tarka poharakkal, virág-öblönnyel, sőtartóval s több affélével meg-
rakott kosarával fején házról házra járni; minden kapun bekiált: Kupja szklenicze!
— s utána mindjárt azt kiáltja: „Gläser
kaufts!“ — mintha meg lenne győződve,

akarták tenni vele. Meg se gondolták, hogy az milyen dicséret.

Az öreg tót egy üres vászontarisznyát akasztott fia nyakába, elvezette Véglesre, s a hegytetőről a tulnan elterjedő széles, viruló völgyre mutatván, kiterjesztékét kezét, s ezzel az utravalóval ereszté fiát világgá:

— Vigyis, Jano, Magyarország!

Arról ugyan hallgat a krónika, vajjon-e vékony utlevéllel világgá eresztet fia éhen

A „Metisz“ gőzhajó elsüllyedése.

hogy Magyarország fővárosában mégis csak legjobban megértik a német szót, — a mi-
ben tán nem is csalódik; — el-elve bekiált ugyan némely helyen magyarul is:
„Vegyenek poharat, vegyenek!“ — s milyen
örömmel sietán be, ha valamely ajtóból
azt a boldogító szót hallja: „Jöjjön be!“
vagy meg éppen: „Podtye szem!“ — akkor
sovány, sápadt arca szinte sugárzik a mo-
solytól.

Régi adoma. Azok találták ki, a kik a
felső-magyarországi szegény tót népet csuffá

halt-e benne? Én ugyan nem hiszem, ismer-
vén a tótok szívós, kitartó, türelmes termé-
szetét, mely oly kevéssel megelégszik, s a
mellett oly munkás, szorgalmas és élet-
revaló.

Azok a szegény emberek, a kik e szép
ország legfelsőbb zugaiba szorultak, égig
meredő hegyek, kopár sziklák közé, valóban
legmostohább gyermekei közé tartoznak e
hazának. A föld nem termi meg számukra a
kenyeret; a tél hava egész évszakra bete-
meti őket hideg hegyzugolyaikba, a tavaszi

viharok gyakran felforgatják apró fakunyhóikat, -- s ők csak küzdenek, soha ki nem fogyó türelemmel, az élet viszontagságai

csak hogy megfordítva, nem ősszel, hanem nyarankint — csapatostul vonul le délfelé egy szál kaszával a vállán, betakarítani az

Üveg-áruzó tót.

ellen, a melyekből igen gazdag osztalék jutott nekik.

A szegény, Felső-Magyarország határszélét lakó tót, mint a daru, mint a fecske,

Isten áldását, a mi nem az övé, hanem a másé, s a mit az a más nem győzne megtenni. Száraz kenyéren — de hát mégis csak kenyér az! pedig nem is zablisztból készült

mint odahaza, — úgy dolgozik aztán, lóval, géppel versenyezve a munkában.

Egész télen át elfarigesálja a fakanalat, tavasszal összenyalábolja, s mérhetlen utat tesz, a míg eladogatja darabonkint, két krajczárjával darabját. Az nem is pénz, de ő megelégszik vele.

Egy karika sodronyt vesz, meg egy kis fogót szúr a tüszőjébe, az egész czók-mókja nem ér egy félforintot, s ő azzal neki indul aszéles nagy világnak; törött tányér, repedt lábas vagy fazék, beteg serpenyő meggyógyúl ügyes ujjai alatt, s kap érte egy pár krajczárt, — de ő neki elég az is.

A másik üvegtáblákat hordoz a hátán, s nézi, a jég vagy szél, vagy — csintalan, pajkos gyerekek hol törtek be egy ablakot. Leginkább faluhelyen keres munkát, utcahosszat egyre kiabálván, hol: „Fenszter mach! Fenszter!“ hol: „Obloki, obloki!“ — hol meg: „Ablak csinálni!“ — De sokszor megesik, hogy az a jég, a helyett, hogy munkát szerezne neki, az ő hátán töri össze az üveget, s egész vagyontát tönkretesz. De ő azért nem panaszkodik, hogy terhes az élet.

A melyik még otthonn valami keservesen néhány garasra tudott szert tenni, — bemegy vele a felső-magyarországi üveggyárakba, festett poharakat, czifra, virágos üveget vesz rajta, s kicsiny kosarával, mely mindenestül nem ér meg 4 — 5 forintot, elindul gyalog versenyezni a vasuttal, a száz ezrekre menő forgalmi tökével, levándorol egész Pestig, s itt bekiált minden kapuba, hátha véletlenül épen szükség találna lenni arra, a mit ő árul? Nem sokat alkuszik, szerényen megmondja, mire tartja, de ha kevesebbet nyomnak a markába, sohajtva elteszi; nem zugolódik, hogy megcsalják, megrovidítik, nem hányja fel, mennyijébe került, mennyit kellett gyalogolni, koplalni, ázni-fázni, míg odáig jutott, hogy ezt a kis tulipános poharat eladhatta. Úgy se fizethetnék azt meg, minek is mondaná.

Hányszor leveszi fejről a kosarat, kijönnek az asszonyok, cselédek, gyermekek, összevissza nézegetik áruit, félóráig is alkudnak egy-két krajczárért, s végre nem vesznek semmit, — és a jámbor tót atyafi szó nélkül szedi vissza kosarába törékeny áruit, fejére emeli, vagy kezében viszi to-

vább, s megint, csak oly jókedvün kiált be a szomszédház kapujába:

— Gläser kaufts! — pohárki vegyenek!

A vadonban.

— Indiai kaland. —

— Most önre került a sor, százados ur! — így szólának mindenfelől egy társaságban, mely egy asztal körül ült s mindenféle vadász- és utikalandok elbeszélésével mulatta magát.

— Mit akarnak hallani, uraim? — kérdé S. százados, egy köpezös, alacsony termetű, középkoru férfiú, ki több éven át Indiában volt hadiszolgálatban.

— Borzasztó kalandjainak egyikét, — szóla egyik az urak közül. — Ön bizonyára sok olyat tapasztalt India vadonaiban.

— Azzal csakugyan szolgálhatok. Különösen egy esemény van kiolthatlan vonásokkal emlékembe vésvé, és azt fogom most elbeszélni, miután valami „borzasztót“ kívánnak hallani.

— Régi forró ohajtásom volt, hacsak az Indiában állomásozó ezredek valamelyikébe osztatnám be, s nagy örömmel fogadtam a rendeletet, mely engem a Bangalore-ban állomásozó ezredhez utasított. Hanem csakhamar megbántam, hogy kedves, hűvös angol hazámat ilyen izzó égálju országért becséréltem, mert nem lévén hozzászokva oly időjáráshoz, hogy a hőmérő tavaszkor 110 fokra (F.) felszálljon s ősznél előbb eszébe jusson a lejobb szállás, — betegségbe estem, vagyis jobban mondva bágyadtságba, s álomkórszerű eltomputság nehezült rám. Barátaim azt javasolák, hogy ezen baj ellen legjobb szer egy utazás, s kirándulást ajánlottak Malabar tengerpart felé. Én elfogadtam tanácsukat, mert bármi változás kívánatos volt előttem; palankint (gyaloghintót) és 8 hordárt béreltem, s utnak indultam, oly vadon tájon keresztül, a melyet emberi szem valaha csak látott.

Nád, óriási füvek és bokrok, repkények és kúsz-növények sűrű fonadékot szöttek az óriási fák között, melyeknek lombjai oly sűrű födelet képeztek, hogy a nap sugarai soha sem hatolhattak az erdő talajáig. Négy félénk hordárom vállain nyugvó gyalog-

hintómban félig fekve ültem, — a másik négy kényelmesen lépdelt utánunk, — s úgy haladtam e tökéletesen vadon rengetegben, hol vad elefántoktól, tigrisektől, hyánáktól, bivalyoktól, párduczoktól és mérges kigyóktól környezve tudtam magamat, s azon vigasztaló kilátásom is volt, hogy ha ezen állatok valamelyike minket megtámadna, gyáva társaim azonnal leteszik a palankint s engem ott hagynak sorsomra. Számítsuk ehhez még az éjnek közeledését, a midőn a vadállatok ordítása, üvöltése, csaholása, és a számtalan rajgó muszkitók csipései az embert aludni nem engedik, — akkor képzelhetik maguknak félig-meddig, milyen kellemes utazása lehet egy betegnek Indiában.

Tikkadt, forró délután volt. Körülbelül az erdőnek közepéig haladtunk már; palankinomban hátra dölve, félálomban hallgattam hordárim egyhangu dudolását, midőn egyszerre valami harsány, durva trombitászerű hangokat hallék, s nem messze tőlünk egy vad elefántot láttam a sűrüből elő törtetni. Időm se volt szólni, midőn hűtelen testőrségem minden teketória nélkül letette a palankint s villámgyorsan megfutamodék, — míg én, jól tudván, hogy alig egy perc választ el a haláltól, — a kétségbeesés erejével felugrottam s örültként elszaladtam.

Szerencsémre pár pillanat alatt egy óriási theka-fát értem el, melynek egész törzse a tövétől kezdve ágas-bogas, s minden bágyadtságom daczára, oly sebességgel kezdtem arra felmászni, a melyet ember csak életének megmentésére fejthet ki.

Hallám, mint recseg-ropog a cseple a szörnyeteg lábai alatt, a föld szinte rengett hatalmas lépteitől; az állat ingerültnek, valami által felbőszítettnek látszék, mert különben az elefánt nem igen támadja meg az embert, ha nem üldöztetik, s én szivdobogva vártam közeledését. Hideg veritek gyöngyözött homlokomon, nem annyira a halálfélelem sajtolta azt ki, mint a borzalom, hogy ilyen halállal kell a világból kimulnom. Az elefánt úgy látszék valami más nyomot követett, mert már éppen alattam volt s még sem vett engem észre, s én már vagy 30 lábnyi magasságban voltam a földtől, midőn egyszerre dühös horkolással a fának fordult.

Az elefánt látván, hogy engem el nem érhet, szörnyü dühbe jött. Roppant testéhez képest apró szemei villámokat szórtak felém. Átfogta orrmányával a fa derekát, hogy kidöntse, de csakhamar belátta, hogy így nem érhet célta, s más támadásról gondolkozott. Lassan hátrált egy pár lépést, szemével a talajt mérte, aztán előre rohant, hirtelen ugrással, s fejével és agyaraival hatalmas lökést mért a fára, azon szándokkal, hogy engem érett körteként lerázzon. Ámbár én észrevettem szándokát s előre elkészültem a rázkódásra, mégis csak nagy bajjal sikerült e szörnyü támadást kitartanom s egy másodikra elkészülnöm.

Arra nem kellett soká várnom. Olyan tekintetet vetve rám, mintha értésemre akarná adni, hogy ez csak kezdete az ő hadműveleteinek, — az elefánt újból, s még nagyobb erővel neki ment a fának, de most jobban el valék rá készülve s nem voltam annyira kitéve a leesés veszélyének. De ellenségem türelme és ereje még sem volt kimerülve; harmadszor is megtámadta a fát.

Borzasztó volt ez. Lábaimmal, kezeimmel bele kapaszkodtam a támpontul szolgáló ágba, de a szörnyü megrázkódás elvette lélekzetemet, s úgy volt, mintha testem minden idege megmerevedett volna.

Midőn ismét magamhoz tértem, fölöttem bámultam az elefántot egy, előttem megfoghatlan helyzetben látni. Fejét szorosán a fához nyomva, lábival a földet tiporta, s oly ordítást csapott, mint a vadbivaly, midőn valakit megtámad. Először azt hittem, hogy a düh miatt, mert engem nem hozhat ki biztos állásomból, — de nemsokára meggyőződtem, hogy többé nem kell tartanom ellenségem támadásaitól. A szerencsétlen ugyszólván saját törébe esett, mert hosszú agyaraival oly erősen döfte a fába, hogy többé semmi módon ki nem huzhatta, — hiába ordított, tombolt, dühöngött, nem szabadíthatá ki magát. Ha valaha ember egy másik élő teremtés balsorsán örvendett, akkor én valék az e pillanatban.

De bár ellenségem többé nem árthatott nekem, azért mégis csak rabja maradtam. Hogyan jöjjenek le a fáról? S ha le is jöhetnek, mit csináljak aztán? — Már többet tapasztaltam ezen rengeteg borzalmaiból,

mintsem hogy egyedül mertem volna tovább hatolni. Annyi utat láttam keresztül-kasul, s ha eltévedek, akkor menthetlenül veszve vagyok: vagy a ragadozó állatok, vagy az éhhalál zsákmánya leszek. Másrészt meg azt gondoltam, hogy előbb-utóbb társaim valamelyike csak visszatérend, hogy sorsomról meggyőződjek, — s így hát elhatározám, hogy nyugodtan bevárom a történetendőket.

A legközelebbi három óra szörnyű lassan telt el. — Borzasztó idő volt ez. Egy vastag ágon a fogoly elefánt felett ülve, szemeim a sűrű lomboszat beláthatlan tengerén bolyongtak, míg a forró nap majd megfosztott eszméletemtől. Szorult szívvel néztem mindenfelé, mindig remélve, hogy társaim egyikét meglátom, s valahogy értésére adom helyzetemet.

Hasztalan! Semmi emberi lényt sem fődözhettem fel, — segélykiáltásom hallatlanul elhangzott! —

Még azon szerencsés esetben is, ha nem téveszttem el az utat, tudtam, hogy a legközelebbi gyarmat fél napi járás, s így lehetetlen lenne azt még ma elérnem, s így jobbnak láttam ott maradni, a hol voltam, másnap reggelig.

A nap már hanyatlóban volt, midőn az erdőben egy sajtószerű mozgalmat figyelmeztet felbresztette. Különböző fajú madarak röpködtek ijedten, félénken; bivalyok, özek s más négy lábú állatok menekültek mindenfelé. Ismét remélni kezdtem! Az erdő lakói félnek az embertől, azt tudtam, — s emberekre volt szükségem, hogy megmeneküljek. Szívem hangosan dobogott, szemeim lázas nyugtalansággal kémleltek mindenfelé, várván, hogy segély fog érkezni.

A mozgalmat mindig közelebb jött, de még most sem bírtam annak okát kitalálni. Végre szétnyílt a sűrűség, és — hideg borzadály futott végig tagjaimon, — mert nem ember, hanem egy hatalmas királytigris lépdelt előre lassú, kimért lépésekkel, s egyenest az én fám felé tartott. Az elefánt rögtön észrevette a veszélyt, mely fenyegeti, mert hirtelen felhagyott minden mozdulattal, csendesen állt, nem is ügykezett magát kiszabadítani, de széles hátának bőre úgy reszketett, mintha testének minden idege rángatóznék.

A tigris néhány lépésnyire a fától megállt, körültekintett, szaglálózott, s egyszerre feltekintett, — zöld fényben lángoló szemei egy pillanatig rajtam pihentek, — aztán megkerülte a fát, s áldozatára irányzá szemeit, mintha a támadás legjobb módját akarná kiszámítani; aztán még egyszer megkerülte őt, — hátán felborzadt a szőr, éles, fehér fogait vicsorítva, — meglapult és ugrásra készült, — s velőtrázó ordítással védtelen áldozata hátán termett. Azelefánt oly megható fájdalom sikoltást tőn, mely engem, bár ellenségem volt, mély szánelmra indított.

Hanem a szegény állat künje nem tartott sokáig, mert semmiképp sem védhette magát, s így a tigrisnek hamar sikerült hatalmas nyakát felszakítani, s mihén szörpölte a kibugyogó meleg vért. Én nem bírtam ezen iszonyú, undorító látványt nézni, s behűnytam szemeimet.

Midőn ismét lenéztem, az erdő királya éppen távozott, s véres száját nyalva eltűnt a sűrűben, míg az elefánt, — borzalmat gerjesztő véres hulla, — most is fennállt, agyarái által a fához szegezve. A szerencsétlen állat halála tán megmentésem volt, s még se mertem még akkor sem leszállni a fáról, mert attól tartottam, hogy a meleg vérszagra más vadállatok jöhetnének oda.

S így hát belenyugodtam sorsomba, hogy az éjelt a fán fogom tölteni, ha nem is éppen a legkellemesebb módon, s midőn még egyszer segélyért kiáltottam, nem annyira azért tettem, mert eredményt vártam, hanem inkább azért, hogy semmit se mulasztak el, a mi megmentésemre szolgálhatna.

Ki írja le bámulatomat s majdnem az örülettel határos örömemet, midőn kiáltásomra csakugyan feleltek. Én ismétlém kiáltásomat, s nemsokára megjelent kísérem egyike, kivel röviden közlém a történeteket, s ő most egy jel által oda hívott még hármat társai közül. Leszálltam a fáról, de annyira ki voltam merülve a kiállott halálfélelem miatt, hogy a hordárok kénytelenek voltak a palankinig karjaikon vinni.

Minden egyéb baj nélkül tettük meg az utnak még hátralevő felét az erdőn keresztül. De ha valaki hallgatóim közül azt hinné, hogy én a kiállott halálfélelem után hősnek tekintém magamat, — az nagy tévedésben

lenne. Sok veszélyeken és kalandokon mentem keresztül életemben, de valamennyi közül az maradt meg legélénkebben emlékezetemben, a melyet most elbeszéltem

Philadelphiából San-Franciscóba a csendes-tengeri vaspályán.

(Folytatása és vége.)

Ugyanazon veszélyes uton, melyen a forrásokhoz jöttünk, kellett vissza is mennünk, s miután San-Franciscóba értünk s néhány napig pihentünk az eszeveszett utazás után, egy másik, nemkevésbé veszélyes kirándulást tettünk a Sierra-Nevada szívébe, a Yozemite-völgybe. 230 mértföldet utaztunk a vaspályán, 240 mértföldet a stage-kocsin, és 150 mértföldet lóháton, a míg ama híres völgybe értünk. Több aranybánya-kerületen is jöttünk keresztül, hol az aranyat csak a föld felszínén keresik. Ezen kerületekben földolag a víz, mely t néhol több mértföldnyi távolságból vezetnek oda.

Stage-kocsin indultunk onnan reggeli három óra tájban. Az utazás nagyon fárasztó volt; s ezért örültünk, midőn az ut végén, kilencz óra felé, a megrendelt lovakat nem találtuk, így legalább kipihenhetjük magunkat a szállodában. De milyen szálloda volt az! Deszka-bódé, egyemeletes, három kis szobával és egy konyhával; széket az egész házban nem lehetett találni. A vendéglős képviselő az egész szállodai személyzetet: ő volt a szakács, háziszolga, pincér, szobaleány. S mégis mindnyájunknak — tizen voltunk, kik utközben összetalálkoztunk — örvendeni kellett, hogy legalább nyugpontot, s enni — innivalót találtunk. — Délután megérkeztek a bozontos kis indián lovak; s most gyorsan haladtunk előre, gyakran veszélyes utakon és ösvényeken, míg alkonyatkor egy pompás erdőbe értünk, mindig magas fenyők mellett, melyek meg voltak jegyezve, hogy az utat mutassák; a növekvő sötétség dacára vezé-
tünk kiismerte magát

Kilencz óra lehetett, midőn lenn a völgyben kutyaugatást hallottunk, — az indián lovak este, mint egy adott jelre, vágatni kezdtek a nedves erdei uton, s mielőtt gondoltuk volna, egy magányos világosság su-

gárzott át a fák lombjain; — egy faház előtt álltunk s gyorsan leszálltunk a lovakról. A ház tulajdonosa nyájas üdvözléssel lépett előnkbe, s a csaholó ebeket elszólítva, szívesen adott nekünk éjjeli szállást.

Éhen voltunk a hosszú lovaglás után, s nemsokára a lobogó tűz felett zugott a theás üst, s a háziasszony gyorsan készít tt számunkra izletes vacsorát, mit vigan elköltöttünk. Miután tíz személynek nem volt elegendő hely a házban, tehát inkább mindnyájan künn aludtunk a házat környező verandán, hová matrácokat terítették le, s jó meleg gyapju-pokróczokba burkolózva, nemsokára elaludtunk, míg számtalan fénybogar rajzott körülöttünk.

Másnap reggel vezetők már négy órakor felkeltett minket, s mindjárt a reggeli után indultunk, mert még hosszú ut állt előttünk a hegyek közé. Először tovább lovagoltunk a sűrű fenyvesben, mely mint valamennyi amerikai erdő, tele van kidölt, elkorhadt, megégett és egészen szénné vált fatörzsekkel, s az utána növe cseple oly vadon rengeteget képez, hogy alig lehet rajta utat törni. Néhány óra mulva ama híres óriás fákhöz értünk, melyeket hatalmas faoszlopoknak lehetne nevezni. Képzljünk magunknak egy fát, melynek körülete 87 láb, magassága pedig 327 láb; egy óriás az, kemény, göcsös kéreggel s phantasztikus alakú galylyal és ágakkal, és gondoljunk hozzá 17 lovas embert, kik a fában elférnek, mert törzse odvas, belseje, veleje kiégett, — s akkor fogalmunk lesz annak nagyságáról. Kaliforniában mintegy 300 ilyen óriásfa áll még szétszórva az erdőségekben, melyek felett évezredek viharai zúgtak el a nélkül, hogy büszke koronájukat meghajthatták, megcsontkíthatták volna, magasán emelkednek felül valamennyi társaikon. Ezen óriások most már a törvény oltalma alatt állnak, nem szabad azokat többé semmiképp pusztítani, rontani, hadd maradjanak meg a jövő nemzedékek számára, mint egy rég elporladt növényvilág utolsó maradványai.

Egy másik kirándulásunk alkalmával San-Joze- és San-Cruz-ban 10 ilyen fát találtunk az országut mellett egy csoportban; a legnagyobbiknak 65 láb kerülete van, s ez ivó- és ebédlő-terem gyanánt szolgál az uta-

zóknak. A másik kilencz fa, belsejökben fehérre meszelve vagy kárpitozva, hálósobáknak használtatik. Ez bizonyára a legcsodálatosabb szálloda a világon.

Miután az erdőséget elhagytuk, s egész reggel óta hol fel, — hol lefelé lovagoltunk a hegyek meredek lejtőin, déltájban a Sierra-Nevada első hómezejére értünk; lovaink csak úgy lihegték a fáradságtól. Mintegy 9000 láb magasan voltunk a tenger színe felett. — Ekkor az ut hirtelen kanyarodik egy szikla körül, s a Yozemite-völgy feltárul előttünk, vagyis inkább alattunk, borzasztó, mintegy 4000 lábnyi mélységben.

Ha úgy hirtelen letekint az ember, vére megfagy, rá gondolva, hogy e szörnyű mélységbe kell leszállnia, — pedig kell, — mert az utolsó emberi lakot 38 mértföldnyi távolságban hagytuk el mögöttünk.

A lehető legkeskenyebb, legszédítőbb ösvény az, mely oda vezet, s a ki hajlandó a szédülésre és ájulásra, az ne haladjon azon, ha élete kedves neki. Ezen utat valaha az indiánok csinálták s már réges-régen használják, és bozontos kis lovaik nagyon jól ismerik azt; orrukat majdnem a földön tartva, s minden követ ovatosan vizsgálva haladnak lefelé, hol erre, hol arra kanyarodva, míg a völgybe érnek. Minél mélyebbre érünk, a völgy annál inkább kiszélesedik szemünk előtt, végre mintegy $\frac{3}{4}$ angol mértföldnyi szélesnek látjuk, körökörül kerítve 8000 — 9000 láb magas meredek hegyek által.

Ezen völgy legfőbb szépségét a sok víz-zuhatag képezi, némelyik 700, sőt 2700 láb magasról zuhan le a függélyes sziklafalon, mások a kiálló szirteken szinte porrá törnek s mint finom eső jönnek le. A legnevezetesebbek ezek közt a „Menyasszony fátyola“, mely szédítőn magas, síma, függélyes sziklafalon zuhanva alá, valóban gyönyörű ezüst fátyolként terül szét a síma, szürke falon, — és a Nevada-zuhatag, mely éppen a legvadonabb rengeteg kellő közepében van. Nyáron azonban ezen zuhatagok nem oly szépek, mint tavaszkor, midőn mi láttuk, mert akkor az olvadó hó bőven ellátja őket vízzel s különös szépséget kölcsönöz nekik.

Az utat, mely a völgyből a Hutschin-

sons-szállodába visz, lovaink vágtatva tetették meg, s halálra kifáradva érkezünk meg esteli 7 órakor, és az egész házat vendégekkel teli találtuk, s azért nem igen kényelmes szállást kaptunk. Sokan hetekig is időznek ott s mindennap más-más kirándulást tesznek a vidékre s a hegyekbe. Mi is tovább maradtunk, mint elejéntén szándokunk volt, s mindennap kirándultunk valamely nevezetes pontra, különféle irányokban.

S mindezek merész, fárasztó és nyaktörő kirándulások voltak, de fáradságunkat gazdagon megjutalmazák a tett tapasztalatok és e vadon, semmi emberi hatalom által nem korlátolt természet soha el nem feledhető képei.

Ifjusági könyvtár.

Egy új regekönyv.

Kedves olvasóim!

Egy kis levelet írok Önöknek, — mert e kedves kis lapjok megigéré, hogy ismertetni fogja Önöket érdeklő modorban ama könyveket, melyek a jó gyermekeknek s az olvasni szerető kedves kis leányoknak hasznos és mulattató olvasmányul szolgálhatnak. Most tehát eme jó szándékból eredt levelemmel megnyitom a jó kis olvasókkal való levelezésemet.

Többször volt már e lapban említve a „Gyöngyvirág tündéréi“ ezimmel megjelenendő regekönyv. Most már valósággal megjelent a gyönyörű kis könyv, ezifra piros táblával, szép finom papíron. — Sokat nem mondok külséről — mi úgy sem oly érdekes, hanem inkább tartalmáról szóljunk.

Gyönyörű egy rege, kedves olvasóim, mely — hiszem — ha elolvassák, képes lesz elragadni szivecskéiket, s én azt is mondhatom, hogy hasznos is fognak huzni e szép olvasmányból, mert gyönyörű tanulságot is vonhatnak belőle.

Két királyról szól e rege, egyik az ezüstlevesű fák s egy paradicsomi ország királya, — Bertholdus; a másik Kardabárd zsarnok, a vaslevesű fák királya. E két király körül fordul meg az egész történet. Hej csak hogy minő harezuk van ezeknek, azt kell csak elolvasni, — még nevetni is fognak, — hogy miként teszi vakká Kardabárd egész seregét, mely egy millió főből áll, — a Gyöngyvirág tündérkirálynének serege, a piczi kis tündérek, kik gyöngyvirág-kehelyben laknak, s a kiknek királynéja virághintóban jár s varázs-pálczával bir. De azt se higgyék ám olvasóim, hogy e tündérek minden hívás nélkül jöttek, oh nem, mert a Berthold király gyémántszemü

leánya hívta őket, midőn már atyjának országa végveszélyben volt. — S ennek a gyémánszemű királyleánynak sorsából megláthatják, mint szeretik a szülők a jó gyermekeket, s mint jutalmazza meg az Ur az engedelmes, szüléit szerető gyermekeket.

A jó fiuk is megtalálhatják saját példányukat a „vörös herceg“-ben, kit Aghmétnak neveznek; kit börtönbe vetnek, míg végre az igazság nem engedi őt ott elveszni, — hanem kiszabadul s boldogságba jut, — hogy milyenbe, majd megtudják, kik elolvassák. Azonban, hogy némi fogalmat alkothassanak maguknak, talán helyén lesz, ha elmondom az egyes fejezetek czimeit.

Tizenöt fejezetre osztatik, melyek a következők: Berthold király várpalotája. — A gyémánszemű királyleány. — A vasember. — Aghmét, a vörös herceg ketté töri kardját. — A hadüzenés. — A véres kard. — Egy szál gyöngyvirág. — A tündérkirálynő. — A véres kard az égen! — Tündér-ujjak. — A sötétben bolygó sereg! — Fényes álmok a börtönben. — Börtönből az ezüstkertbe. — Kardabárd küzdelme a rosz szellemekkel s Kardabárd halála. — Végszó!

Ennyiből áll a kedves kis könyv, mely legujabban jelent meg, s melyet nyájas olvasóim örömmel olvashatnak. E szép kis művet Tóth József írta, ki már annyi szép művel kedveskedett a kis olvasóknak, s kit a „Kis Vas. Ujság“-ból is előnyösen ismerhetnek. Még mindig megrendelhetik a regekönyvet nála (Pest, Magyar-utca 4. sz. alatt).

Ennyit most egyelőre, — majd ha újra ily, kis olvasóimnak való könyv jön kezembe, folytatni fogom leveleimet, illetőleg ismertetéseimet.

Addig is Isten velünk.

Pista bácsi.

A nagyvilágból.

— **Hugó Viktornak**, a nagynevű francia költőnek fia, Ferencz, meghalt. Temetéséről ezt írják a párisi lapok decz. 28-dikáról: Ma délben történt Hugó Viktor fiának, Ferencznek temetése a párisi lakosság tömeges részvétele mellett. Már a halottas ház előtt oly sűrűen állott a nép, hogy az utcán a közlekedés megakadt, s midőn a menet megindult, beláthatlan volt a koporsót kísérők serege. Csak azok száma is, kik a nagy temetőig kimentek, 15—20,000-re tehető. Mindjárt a koporsó után egyedül lépdelt lecsüggesztett fővel az ősz apa, Hugó Viktor, kezében vive kalapját. Őt követték: Foucher Pál és Vaguerce Agoston írók, mint közeli rokonok, s ezekhez csatlakozott mindenki, kit Páris az irodalmi és demokrata pártból, s a politikai notabilitásokból fölmutathat. A legtöbben örökzöld virágot viseltek gomblyukaikban. A menet két órakor érkezett a temetőbe, mely szintén tömve volt már akkor emberekkel,

s a halott nem tétetett a családi sírboltba, hol még csak egy hely van a költő számára, hanem külön helyen temettetett el, s a koporsó felett Louis Blanc mondott egy nagyhatású beszédet. — Ferencz, a költőnek legifjabb fia, 1828-ban született, s atyjának hű követője volt a száműzetésben. Hugó Viktor idősebb fia, Károly, kinek árnyékához az ősz költő egyik legmeghatóbb versét írta, agyszélhűdésben halt meg 1871. márczius havában. Két leánya közül is az egyik egy jó-kirándulás alkalmával halt meg, s ehhez is egy gyönyörű ódát írt az apa, kinek ugy látszik az lett leserű szerepe, hogy gyermekeinek emlékét ő maga írja meg. Ferencz fia Jersey szigetén irodalmi munkákkal foglalkozott, s nevezetesen Shakespearét fordította le. Szeptember 4-ke után visszatért Párisba, s munkatársa volt a Rappelenek. Tizennyolcz hónapja, hogy ágyban feküdt Hugó Viktor fia, de a család mindig remélte javulását. Az agg költőnek gyermekei közül még csak egyik leánya él, ki Amerikában ment férjhez s két unokája van, s ezek képezik egyedüli vigaszát.

— **Állatimádók.** Rio-Pardoban, Braziliában, 1860. óta az ambraciota-féle vallásfelekezet áll fenn, mely eredetiségénél fogva páratlan a világon. A felekezet követői egy öszvér-kanczát imádnak, mely egy gyeptől készített dombon áll. Minden hang, melyet az öszvér hallat, — isteni kijelentésnek tekintetik, és a papnak, feladata az isteni hangoknak értelmet adni és megmagyarázni. Midőn az istentiszteletnek (!) vége van, a hívők az öszvér lábnyomait megcsókolják. Az ambracioták szigorun ragaszkodnak hitükhöz, s nem tűrnek semmi eltérést az ő „igaz“ tanaiktól, s az „eretnekséget“ keményen büntetik.

— **Eleven óra.** Le Hue, a híres utazó egy közleményében leírja, miként tudják a szegény sorsu chinaiak az időjárást meghatározni. „Egy napon, — így szól, — utközben egy pásztorfiuval találkoztunk; elmenőben kérdeztük tőle: van-e már tizenkét óra? — A fiu a napot nézte, de sűrű felhők boríták, úgy, hogy nem tudott rajta eligazodni. „Az ég tele van boros fellegekkel. — mondá a fiu, — de várj egy pillanatig“. Egy közel fekvő parasztudvarba szaladt és egy macskával tért vissza. „Nézd, — mondá, a macska szemeit mutatva és szemhéját felhuzva, — még nincs 12 óra“. — Meglepetve szemléltük a fiut, vajjon boldoddá tart-e minket, de ő a legkomolyabb képpel nézte a macska szemeit, mely nyugodtan tűrte e különös eljárást, mintha tulajdonképen órának volna teremtve. Mi megköszöntük fáradságát s nevetve távoztunk. Midőn chinai barátainkkal összejöttünk, első volt megtudni tőlök, vajjon igaz-e az, a mit a fiu mondott. Csodálkoztak tudatlanságunk fölött, s egy tuczat macskát is kihoztak a házából, hogy megmutassák, miszerint valamennyi macska, azaz óra jól jár. A macska szemcsillaga ugyanis déli 12 óráig mindig kisebb

és kisebb lesz, és ez időtájt annyira összehúzódik, hogy egy finom vonalhoz lesz hasonló; ezután észlelhető a növekedés, és tart éjjeli 12 óráig. — Khinában bármely kis gyerek ismeri ezen „nyávogó és egerészó órák“ járását.

K r ó n i k a.

— **Liszt Ferencz** Bécsben közreműködött a kis-iparosok javára rendezett hangversenyben, melynek jövedelme 16—18,000 forint lett. E hangversenyről ezt írják Bécsből: Lisztet a zenekedvelők épületében a hangversenyrendező bizottságnak több tagja fogadta; később több dalárda és zenegyület küldöttei üdvözölték a mestert, s babérkoszorukat nyújtottak át hódolati jelül. Liszt, ki abbé-öltönyben jelent meg, mellén a becsületrend vörös szalagjával, végtelen izgatott volt, s ezért lehető észrevétlenül óhajtott a terembe jutni, miért is a háttérben álló orgona alá ültették, mely nagy koszorúval s óriási F. L. betűkkel volt díszítve. Nemesak Bécs, de a vidék is képviselve volt a hangversenyteremben. Az udvari páholyban több főherceg és főhercegnő, a hannoverai voltkirály állandó páholyában a királyi család tagjai foglaltak helyet, s az egész közönségen lázas izgatottság volt előtve, mely alig engedte meghallgatni a hangversenynek Lisztet megelőző számait. Végre Liszt előlépett rejtekéből a számára keleti virágokkal díszített zongorához, s a tapsvihar oly mérvben tört ki, melyről fogalmunk sem volt. Férfiak és nők fáradhatlanok voltak a „Hoch“-kiáltásban és tapsolásban, mely még akkor sem csendesült le, midőn az ünnepelt a zongorához ült. Liszt Schubert, „Ábrándját“ játszta teljes zenekarkísérettel, s utóbb saját szerzeményű „Magyar rhapsodiá“-ját, mely sokkal jobban igazolja azt, mint szavak tehetnék, hogy „sirva vigad a magyar.“ A mult öröme, a jelen kietlensége s a jövő törekvése nyer e rhapsodiában kifejezést, — mely magával ragadta a közönséget úgy, hogy Bécs, mely a zongorakirály játékával együtt sirt és együtt vigadott, egy pillanatig magyar volt, magyarnak érezte magát, s lelkesült a dalokon, melyek minket lelkesítenek.

— **Szerencsétlen lövés.** Pongrácz Géza es.-ujfalusi birtokos házánál látogatók lévén, a házigazda löfegyvereit mutogatta, miközben egy töltetlennek gondolt revolver elsült, s a golyó a vendégek egyike, Buday József darai birtokos mellébe fúródott. A házi gazda ifjú vendégét lerogyni látván, rémületében a nála levő fegyvert maga ellen fordítá, s csak a jelenvoltak gyorsasága menté meg a kétségbeesés legborzasztóbb tettétől. Buday mellén veszélyes sebet kapott, de reménylik, hogy a golyó kivehető lesz, s az ifjú életben marad.

— **Vasuti szerencsétlenség.** A kassa-oderbergi vaspálya egy mélyedéses darabját annyira bete-

mette a hó, hogy fáradtságos munkával kellett azon keresztül útat törni. Egyszer éppen hat munkás dolgozott egy ily mélyedésben, a házmagasságu hófalak közt, midőn egyszerre csak előrobogott a vonat, melynek intő füttyeit az ellenkező szél miatt nem hallhatták meg, s csak az utolsó pillanatban vették észre a mozdonyt, úgy hogy többé nem vala idejük a mélyedésből távozni, hanem a hófal mellé lapultak. A hely azonban oly szűk volt, hogy a vagonok lépcsői beléjük ütöttek s közülök hármat veszélyesen, sőt egyet halálosan megsértettek. Az minden esetre gondatlanság volt, hogy annak idejében nem ástak a hófalba fülkéket, hogy ily véletlen alkalmakkor a munkások behúzhatták volna magukat, — másrészt ily veszedelmes helyen a mozdony vezetője is meglassíthatta volna a vonat robogását.

Talányok.

1) — Greiner Etelától. —

1. 2. 3. Sötétségnek szétoszlatója.
5. 4. Huszárnak, ha jó, ez a vágya.
8. 2. 3. 7. 3. 4. A restet így szokták nevezni.
8. 7. 6. Óskorban jól tudott evezni.
- 1—8. Nagy volt ő; született Corsicán,
Halálát lelte Szent-Ilonán.

— Andreánszky Emiltől. —

2)	SZ
i | 3) | E t m |
|----|---------|----|-------|

4) — Liszka Kornéltól. —

Ha boltba mégy, ezt kell tudnod
Vásárlásod előtt;
Kicsiny eszköz, található
Varószerek között;
Hogyha kiesap, futva-futod
S hiába kerülöd. —
Egy tagból állok,
Már kitaláltok.

Megfejtési határidő: jan. hó 25-dike.

A megfejtők és a jutalomnyertesek neveit az 5-dik számban fogjuk közölni.

T A R T A L O M.

A megsült végrendelet. (Beszély.) — Magyar leány. — A borókafa. (Mese.) — Ha nap vagy... — A „Metisz“ gőzhajó elsüllyedése (Képpel) — Az üveg-áru tót. (Képpel.) — A vadonban. (Indiai kaland.) — Philadelphiából San-Franciskóba a csendes-tengeri vaspályán. (Vége.) — Ifjúsági könyvtár. — A nagyvilágból. — Krónika. — Talányok.

Felelős szerkesztő: **K. Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: **Franklin-társulat** magyar irodalmi intézet ée könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)